

Тамаркіна О.Л.
кандидат пед.наук, доцент
доцент кафедри іноземних мов
Сумський національний аграрний університет
м.Суми Україна

Байдак Л.І.
ст.викладач кафедри іноземних мов
Сумський національний аграрний університет
м.Суми Україна

Самостійна робота – шляхи до підвищення знань та умінь студентів

Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Вирішення цього завдання навряд чи можливо тільки шляхом передачі знань в готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача на активного знань їх творця, що вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. Боротьба, що в даний час реформа вищої освіти пов'язана за своєю суттю з переходом від парадигми навчання до парадигми освіти. У цьому плані слід визнати, що самостійна робота студентів є не просто важливою формою освітнього процесу, а повинна стати його основою.

Посилення ролі самостійної роботи студентів означає принциповий перегляд організації навчально-виховного процесу у ВНЗ, який має будуватися так, щоб розвивати вміння вчитися, формувати у студента здатності до саморозвитку, творчого застосування отриманих знань, способів адаптації до професійної діяльності у сучасному світі. У той же час самостійна робота, її планування, організаційні форми і методи, система відстеження результатів є одним з найбільш слабких місць в практиці вузівської освіти і однією з найменш досліджених проблем педагогічної теорії, особливо стосовно сучасної освітньої ситуації (диверсифікація вищої освіти, запровадження освітніх стандартів, впровадження системи педагогічного моніторингу і т.д.). У

дослідженнях, присвячених планування та організації самостійної роботи студентів (Л. Г. Вяткін, М. Г. Гарунова, Б. П. Єсіпов, В. А. Козаков, І. Я. Лернер, М. І. Махмутов, Н.А . Половнікова, П. І. Підкасистий та ін) розглядаються загально дидактичні, психологічні, організаційно-діяльні, методичні, логічні та інші аспекти цієї діяльності, розкрито багато сторони досліджуваної проблеми, особливо в традиційному дидактичному плані. Однак особливої уваги потребують питання мотиваційного, процесуального, технологічного забезпечення самостійної аудиторної та позааудиторної пізнавальної діяльності студентів - цілісна педагогічна система, що враховує індивідуальні інтереси, здібності і схильності.

Основні принципи контролю знань студентів — об'єктивність, систематичність і своєчасність, цілеспрямованість, тематичність.

В рамках самостійної роботи бажано передбачати рівень готовності студентів до роботи. Для цього доцільно організувати вхідний контроль студентів з попередніх дисциплін з метою виявлення розділів і тем з яких вони мають недостатні знання, щоб максимально уникнути ускладнень при вивченні дисципліни. Вхідний контроль, як правило, повинен плануватися на першому аудиторному занятті на початку вивчення дисципліни. Оптимальними формами і методами проведення його є тестування, програмоване опитування, в тому числі з використанням ПЕОМ. Вхідний контроль повинен охоплювати усі основні сторони базисної підготовки, бути максимально об'єктивним і не тривалим в часі. Значні психологічні ускладнення в дидактичній і навчально-професійній адаптації студентів першого курсу мають мотиваційний характер. Низька мотивація пов'язана з недостатньою уявою про свою майбутню професійну діяльність і зв'язок з нею основних положень дисциплін які ними вивчаються. Це зумовлено тим, що професійне навчання і професійна діяльність в навчальних планах ВНЗ розведені в часі. Спочатку, протягом двох років студент адаптується у ВНЗ, і тільки на третьому курсі, під час виробничої практики, він входить в професійну діяльність. На сучасному етапі керована самостійна робота – це цілеспрямована діяльність викладачів і студентів для

системного засвоєння особистістю професійно важливих знань, вмінь і навичок. При цьому керована самостійна робота студентів повинна бути ретельно організованою і проконтрольованою викладачем, а її організація включати ряд етапів: визначення цілей роботи; відбір змісту; визначення завдань; контроль. Вона повинна обов'язково закінчуватися аналізом не тільки з формованих знань, але й самою здійсненою діяльністю. Під керованою самостійною роботою слід розуміти процес самостійного набуття знань, оволодіння навичками та вміннями, керований викладачем опосередковано (через методичні вказівки, посібники, інструкції, алгоритми); або самим студентом (через визначення цілей роботи, вибір ефективних шляхів їх досягнення та самооцінки). Тому однією з найважливіших задач викладачів є допомога студентам в оволодінні ними. При цьому необхідно ретельно планувати не тільки аудиторну але й позааудиторну навчальну роботу студентів. Студентам з низьким рівнем підготовки прищеплення навичок самостійної роботи доцільно керованість самостійною роботою студентів як шлях для підвищення якості освіти здійснювати на аудиторних заняттях і обов'язково під керівництвом викладача.

Планування, управління і контроль є важливими складовими організації самостійної роботи. Випробуваною формою організації є керованість самостійною роботою студентів як шлях для підвищення якості освіти 207 складання графіка в якому зазначається термін усіх заходів, обсяг часу для самостійної роботи; проведення вхідного контролю, контрольних робіт, типових розрахунків, лабораторних робіт, курсових проектів і робіт, терміни написання рефератів. У графіках повинні вказуватися дати проміжного контролю усіх видів робіт. Доведення графіків самостійної роботи з кожної дисципліни на початку навчального семестру дозволяє студенту планувати свою діяльність.

Засвоєння теоретичних знань відповідно до теми практичного заняття, вхідний контроль ключових понять модуля проводимо у тестовій формі; експрес-контроль – уміння студентів складати та розв'язувати розрахункові

задачі, модульний контроль – у формі письмового виконання індивідуальних та індивідуалізованих завдань з відкритою відповіддю; уміння донести свої знання до студентської аудиторії, трансформувати власні знання та уміння розв'язувати хімічні задачі у шкільну практику – у формі ігрового моделювання фрагмента уроку, коментованого розв'язування задач у складі малих навчальних груп. Практикуємо також написання та захист рефератів, виготовлення наочності для навчання учнів розв'язування розрахункових хімічних задач, підготовку та проведення наукових мінідосліджень в умовах реального навчального процесу загальноосвітніх навчальних закладів. Прозорість процедури контролю самостійної роботи студентів забезпечується накопичувальною системою балів, які студент отримує за кожен вид самостійної роботи з урахуванням коефіцієнта складності завдань.

Ми вважаємо, що тільки комплексне використання різних методів контролю, введення коефіцієнта складності забезпечує об'єктивність перевірки фахової підготовки студентів, робить однаково значущими для студентів і процес, і результат самостійної навчальної діяльності та контролю її результатів.

Література:

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: науково методичний збірник. – К.,2005. – С.111-113.
2. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра // Рідна школа. – 2001. – №9. – С.49-52.
3. Швець Д., Швець Є. Керованість самостійною роботою студентів як шлях для підвищення якості освіти // Гуманітарний вісник ЗДІА – Запоріжжя. – 2010. - Вип.41. – С.204-207.